

SETKÁNÍ S KNIHOU

Tonda, Slávka a kouzelné světlo

Jana Šrámková

Metodiku zpracovala:

Mgr. Silvie Pšenická, ZŠ Dobratice

Konzultace:

Mgr. Marta Mojáková, ZŠ Dobratice

Věková kategorie:

3. - 5. ročník

Zaměření (cíl, obsah) lekce:

rozvoj čtenářské gramotnosti a kritického myšlení,
kreativita

Vyučovací předměty:

český jazyk, výtvarná výchova

Bibliografie:

ŠRÁMKOVÁ, Jana. Tonda Slávka a kouzelné světlo.
Illustrations © Filip Pošivač, 2023. Albatros, 2023.
ISBN 978-80-00-07190-9.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Stručný obsah

Tonda dávno není žádné mimino, jenže jeho rodiče si toho ne a ne všimnout. Hlídkají ho na každém kroku, protože je jiný než ostatní a kdo ví, co by se mu mohlo stát. Jenže pak se do domu přistěhuje Slávka, která si ze zákazů moc nedělá. Baterka, kterou nedá z ruky, vnese do dění v domě docela nové světlo. Nebo spíš tmu? A bude moct Slávka i přes všechna odhalení zůstat? To by se Tonda musel za svoje první velké přátelství postavit... Vánoční vyprávění rozšiřující příběh stejnojmenného animovaného filmu.

<https://www.databazeknih.cz/knihy/tonda-slavka-a-kouzelne-svetlo-524101>

O autorovi

MgA. Jana Šrámková (*31. března 1982 Vysoké Mýto) je česká spisovatelka. Vystudovala Evangelikální teologický seminář, v roce 2009 dokončila studium tvůrčího psaní a redakční práce na Literární akademii.

Významně na sebe upozornila svou prvotinou, novelou Hruškadóttir (2008), za niž sklidila pozitivní kritiku a získala za ni Cenu Jiřího Ortena. Ocenění se dočkala zvláště rafinovaná práce s kompozicí, schopnost udržet v textu zároveň několik časových vrstev a získat sílu příběhu z pnutí mezi nimi.

V roce 2010 vydala knížku pro děti Putování žabáka Filemona o cestě tří přátel, plyšového žabáčka a dvou oveček, do Podkrkonoší, aby objevili továrnu na hračky, z níž Filemon, eponymní hrdina, pochází.

Jana Šrámková publikuje recenze v Respektu či A2, její fejetony vycházejí v časopisech Brána, Život víry aj. Je dcerou českého evangelikálního kazatele a teologa Pavla Černého.

<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/jana-sramkova-4951>

O ilustrátorovi

Filip Pošivač (1986) je český výtvarník, režisér loutkových filmů a ilustrátor dětských knih. Vystudoval VŠUP. Jeho animovaná tvorba zahrnuje autorský krátký snímek Až po uši v mechu (2015) či TV seriál Živě z mechu (2016). Jako ilustrátor spolupracuje s řadou českých nakladatelství i tištěných médií. Podílel se na výtvarné stránce několika dalších filmů.

<https://www.csfd.cz/tvurce/60032-filip-posivac/biografie/>

Předpokládaná délka práce s knihou – 1 vyučovací hodiny českého jazyka + 1 hodina výtvarné výchovy

CÍL HODINY

- Popis hlavní postavy příběhu Tonda, Slávka a kouzelné světlo, jejich základní vlastnosti
- Převyprávění děje příběhu a uvedení hlavní myšlenky

EVOKACE (20 min.)

- Příběh o světle a tmě
- Postup:
 - Třída sedí v kruhu. Položí se doprostřed baterka, která svítí ke stropu, ztlumí se světlo v místnosti.

Otázky pro žáky:

- Co vás napadá, když se díváte na světlo v temné místnosti?
- Jaké pocity ve vás vyvolává tma a jaké světlo?
- Vzpomeňte si na situaci: Kdy jste se báli tmy?

Žáci sdílejí své myšlenky a zkušenosti ve dvojicích (2 minuty), poté několik dobrovolníků sdílí s celou třídou.

Uvedení do příběhu (5 min.)

Představení žákům, že dnes se seznámíme s příběhem o Tondovi a Slávce, kteří objevili kouzelné světlo.

Otázky pro žáky:

- Co by se stalo, kdyby najednou zmizelo všechno světlo?
- K čemu všemu potřebujeme světlo?
- Jak by vypadal svět bez světla?

Žáci odpovídají, rozvíjejí diskuzi směrem k tématu příběhu – jak je důležité světlo v životě a jak by vypadal svět bez něj. Úkolem je zde aktivizovat dosavadní znalosti a zkušenosti žáků.

UVĚDOMĚNÍ (25 min)

- **Povídání o postavách a jejich vlastnostech**

Charakteristika postav (8 min.)

Skupiny po 4 – 5 žácích diskutují o hlavních postavách příběhu. Každá skupina dostane jednu z postav:

- 1. skupina: Tonda (zvědavý a odvážný)
- 2. skupina: Slávka (chytrá a opatrná)
- 3. skupina: Kouzelný dědeček (tajemný a moudrý)
- 4. skupina: Paní Tma (záporná postava příběhu)

Úkolem je zde aktivní čtení s porozuměním a práce s textem. Vymyslet, jak se asi postava chová, mluví, co má ráda a co ne. Připravit si krátké představení postavy ostatním.

Zástupce z každé skupiny představí svou postavu ostatním. Ostatní ze skupiny mohou doplnit, co je k postavě ještě napadá. (4 min.)

- Samostatná práce: **Seřazení dějových událostí**

Úvod k aktivitě (4 min.)

Vysvětlení žákům, že budou pracovat s kartičkami, které obsahují důležité události z příběhu o Tondovi. Každá kartička má dvě části – jednu s popisem události a druhou s informací, kdy v příběhu k události došlo. Úkolem bude správně spojit tyto dvě části k sobě a následně seřadit události podle časové posloupnosti.

Práce s kartičkami (5 min.)

- Spojit správně obě poloviny kartiček (popis události + kdy se odehrála)
- Seřadit události chronologicky, jak jdou v příběhu za sebou

Během činnosti prochází vyučující mezi dvojicemi, poskytuje nápovědu, pokud je potřeba. Upozorní, že některé události se odehrávají na začátku příběhu, jiné zase na konci.

Společná kontrola (4 min.)

Vybereme si jednu dvojici, která představí správné pořadí událostí. Ostatní si kontrolují a případně doplňují. Společně vytvoříme na tabuli časovou osu příběhu.

Doplňující otázky pro žáky:

- Která událost vám přijde nejdůležitější a proč?
- Co by se stalo, kdyby děti nenašly kouzelné světlo?
- Jak by mohl příběh pokračovat dál?

REFLEXE (10 min.)

- **Převyprávění děje a hlavní myšlenky**

- **Společné shrnutí příběhu** (5 min.)

Žáci ve dvojicích diskutují o tom, co se v příběhu stalo. Každá dvojice má za úkol vybrat tři nejdůležitější momenty z příběhu a být připravena je sdělit ostatním. Po 2 minutách diskuze vyvolá vyučující 2 - 3 dvojice, které sdělí své klíčové momenty. Na tabuli zapisuje hlavní body děje, které žáci zmiňují.

- **Hledání hlavní myšlenky** (5min.)

Žáci zůstávají ve dvojicích. Každá dvojice dostane pracovní tabulku s otázkami:

Co bylo v příběhu nejdůležitější?	
Jaké vlastnosti pomohly Tondovi a Slávce zvítězit?	
Co nám příběh říká o přátelství?	
Jaké ponaučení si z příběhu můžeme vzít?	

Po vyplnění tabulky (3 min.) vyvolá vyučující 2 - 3 dvojice, které sdílejí své odpovědi. Společně formulujeme hlavní myšlenku příběhu: „Odvaha a přátelství mohou překonat i tu největší tmu.“ Žáci si mohou změnit znění myšlenky.

Úkolem je reflexe nad přečteným textem a její sdílení na tabuli.

CÍL 2. VYUČOVACÍ HODINY

- připomenutí příběhu o Tondovi a Slávce
- rozvinutí kreativity a představivosti pomocí tvorby obrazů inspirovaných „kouzelným světlem“
- diskuse o pocitech odlišnosti, odvahy a porozumění
- seznámení s použitím barev a kontrastů (světlo a stín) v umění

Průběh hodiny:

- připomenutí příběhu – povídání o postavách a tématech
- diskuse o tom, co je v příběhu zajímavého a co znamená být jiný (5 min.)
- výtvarná aktivita: vytvoření vlastního „kouzelného světla“ pomocí baterky a zhotovení papírových obrázků či stínových masek. Možno využít i temnější papír a pastelky či akrylové barvy k vyjádření světla a tmy. Žáci mohou malovat i fantazijní světy, které by viděli díky kouzelnému světlu. (35 min.)
- závěrečná prezentace prací a krátkých reflexů, co je na světě a na přátelství důležité (5 min.)

Pomůcky:

- baterka (ideálně malá kapesní)
- papíry, pastelky, křídly, barvy (světlé a tmavé odstíny)
- papírové šablony na masky nebo průhledné fólie na stínové obrázky

Ukázka textu:

Utíne, já musel mámě slíbit, že už si s tebou nebudu povídat. Prý jsem na to moc velkej, abych se bavil s polštářem. Říkám jí: Pořád mi opakujete, že musím dělat všechno jinak než ostatní, protože zkrátka jinej než ostatní jsem. A když jsem jinej, tak se nemůžu chovat stejně, to dá rozum. „To víš, každý člověk je originál,“ směje se na mě táta vítězoslavně. To tak, originál... Ať se podívá na naše dvojčata, jsou úplně stejní! Když lezou po zemi, nepoznáš, který je který. Musíš je chytit, podržet oba naráz vedle sebe – a stejně se možná sekneš. Víš, jak jim to závidím? Tak bych chtěl být stejnej jako ostatní. Aspoň jako některý. Jako někdo. Jenže jsem bohužel úplně jedinečnej – takhle naši říkájí tomu, že jsem divnej.....

O filmu, loutkách a dortech:

Příběh Tondy a Slávky začal jako v pohádce, před dávnými a dávnými časy. Protože to ale není žádná pohádka pro mimina, prozradíme, že dávné časy znamenají v tomhle případě asi osm a půl roku. Osud a jedno nakladatelství svedly tehdy dohromady spisovatelku a ilustrátora, aby vytvořili dětskou knížku. Z jejich spolupráce vznikla trochu švihlá kniha *Kuba Tuba Tatubahn* o klukovi, který hraje na obří tubu – což je hudební

nástroj, a ne zubní pasta – a putuje tajuplným podmetrem, dokud nepotká jeho obávaného vládce, stašlivého Tatubahna.....

Nad scénářem k filmu Tonda, Slávka a kouzelné světlo jsme se průběžně potkávali několik let, většinou ještě s animátorkou Bárou nebo producentkou Pavlou. Někdo s sebou vždycky měl některé ze svých dětí, buď novorozených, nebo už odrostlejších, každopádně se kolem nás někdo pořád budil a krmil a batolil, žádný div, že jsou z toho v příběhu dvojčata. Někdy jsme se potkali v cukrárně, jindy v klášterní zahradě, příště třeba ve skleníku botanické zahrady. Pokaždé jsme ale přemýšleli, jak ono to s tím svítícím klukem asi je. Jak se asi cítí, co by si nevíc přál, proč ho všechno štve a co asi prožívá ta holka, která se pořád stěhuje a která není ani trochu po mámě? Tímhle totiž celý příběh začal.....

Odkaz na animovaný film:

https://www.youtube.com/watch?v=Q4pfMXcLaBU&ab_channel=Totalfilm.cz

Obal knihy

Kartičky – najdi správnou dvojici

<p>Tonda a Slávka se vydávají do lesa</p> <p>-----</p> <p>Na začátku příběhu</p>	<p>Děti nacházejí kouzelné světlo</p> <p>-----</p> <p>V hlubokém lese pod starým dubem</p>	<p>Objevuje se kouzelný dědeček</p> <p>-----</p> <p>Když děti drží kouzelné světlo</p>
<p>Dědeček vysvětluje sílu světla</p> <p>-----</p> <p>Před příchodem paní Tmy</p>	<p>Paní Tma se snaží ukrást světlo</p> <p>-----</p> <p>Uprostřed příběhu</p>	<p>Tonda a Slávka bojují s tmou</p> <p>-----</p> <p>Pomocí kouzleného světla a přátelství</p>
<p>Paní Tma je poražena</p> <p>-----</p> <p>Díky odvaze dětí</p>	<p>Vesnice je zachráněna před věčnou tmou</p> <p>-----</p> <p>Když světlo zvítězí</p>	<p>Děti se vrací domů jako hrdinové</p> <p>-----</p> <p>Na konci příběhu</p>

Pracovní list pro žáky

1) Doplň vynechané části:

Tonda byl_____ a_____ chlapec, který rád objevoval nové věci.

Slávka byla_____ a_____ dívka, která vždy dobře rozmyslela své kroky.

Kouzelný_____ byl tajemná postava s velkou_____ .

Paní_____ byla_____ postava příběhu, která chtěla pokrýt vesnici věčnou tmou.

Děti našly kouzelné_____ v_____ , kde se setkaly s kouzelným dědečkem.

2) Vyber správnou možnost:

Jaká je hlavní myšlenka příběhu Tonda, Slávka a kouzelné světlo?

- A. Kouzelné světlo má největší sílu
- B. Děti by neměly chodit do lesa
- C. Odvaha a přátelství překonají tmu
- D. Starší lidé vždy pomáhají mladým

Kdo pomohl dětem v boji proti paní Tmě?

- A. Rodiče dětí
- B. Lesní zvířata
- C. Obyvatelé vesnice
- D. Kouzelný dědeček

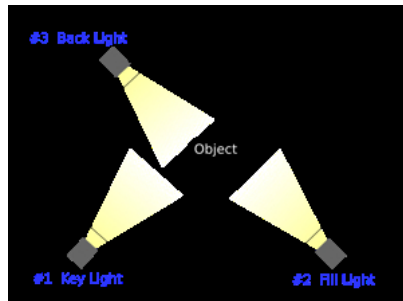
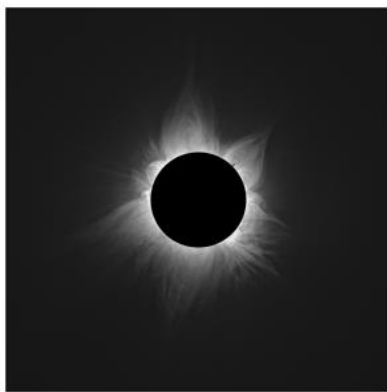
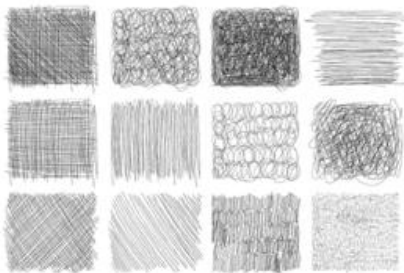
Co chtěla paní Tma udělat s vesnicí?

- A. Zastrážit všechny obyvatele
- B. Pokrýt ji věčnou tmou
- C. Ukrást všechno jídlo
- D. Zničit všechny domy

Kde se děti setkaly s kouzelným dědečkem?

- A. Na hřišti
- B. U řeky
- C. V lese

Výtvarné techniky – světlo a stínu:

Fantazijní svět

